

Vergaderjaar 2010–2011

32 043

Toekomst pensioenstelsel

Nr. 22

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 december 2010

Inleiding

Hierbij treft u ter voorbereiding op de begrotingsbehandeling nadere informatie aan over een aantal pensioenonderwerpen. Deze informatie heb ik u tijdens het algemeen overleg op 10 november 2010 van de commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toegezegd. Daarbij geef ik ook aan welke onderwerpen op het terrein van pensioenen voor mij in 2011 (in ieder geval) prioriteit hebben. De prioriteiten zijn:

- zaken over de toekomst van het stelsel van aanvullende pensioenen
- acute problemen van bijbetalingen bij waardeoverdracht

A. Prioriteiten voor 2011

1. Toekomstbestendigheid aanvullend pensioenstelsel

Het regeerakkoord benadrukt het belang van een toekomstbestendig pensioenstelsel. De rapporten van de commissies Goudswaard en Frijns, maar ook de evaluatie van het Financieel Toetsingskader (FTK) laten er geen misverstand over bestaan: er is een majeure aanpassing van pensioenregelingen van de Pensioenwet en het daarin opgenomen financieel toetsingskader nodig zijn om het pensioenstelsel weer toekomstbestendig te maken. Het vorige kabinet schetste in de brief van 7 april jl. (Kamerstukken II 2009/10, 30 413, nr. 142) al welke aanpassingen nodig zijn om de sterke kanten van het aanvullend pensioenstelsel te kunnen behouden. Het gaat daarbij om drie hoofdlijnen in een brede aanpak, te weten:

- de inhoud van pensioenregelingen;
- het Financieel Toetsingskader;
- de *pension fund governance* en medezeggenschap bij pensioenfondsen.

Inhoud van pensioenregelingen en Financieel Toetsingskader

Een toekomstbestendig aanvullend pensioenstelsel moet waarborgen dat toezeggingen aan de deelnemers, beter worden nagekomen dan nu het geval is. Ook moet het mogelijk worden om pensioencontracten overeen te komen waarin de reële ambitie van een waarde- of welvaartsvast pensioen voorop staat, maar dan op basis van voorwaardelijke pensioenaanspraken. Pensioenaanspraken moeten kunnen worden aangepast, bijvoorbeeld aan een verdere stijging van de levensverwachting of aan schommelingen van de financiële markten. Het primaat voor de aanpassing van de pensioencontracten ligt bij de sociale partners. Zij voeren in de Stichting van de Arbeid thans overleg over de vormgeving van die nieuwe contracten.

Het kabinet gaat de komende tijd in overleg met sociale partners en de toezichthouders na welke aanpassingen in de pensioenwetgeving, en in het bijzonder het financieel toetsingskader, nodig zijn om pensioencontracten met voorwaardelijke aanspraken mogelijk te maken, en welke communicatievoorschriften daarbij nodig zijn. De overgangsproblematiek is daarbij nadrukkelijk een aandachtspunt. Zo moet worden bezien hoe kan worden omgegaan met reeds opgebouwde aanspraken. De hierover te maken afspraken kunnen deel uitmaken van afspraken tussen kabinet en sociale partners in het kader van een in het (vroeg) voorjaar van 2011 te sluiten sociaal akkoord.

Ik zal uw Kamer zo spoedig mogelijk daarna in een brief de hoofdlijnen schetsen van de te wijzigen pensioenwetgeving en het financieel toetsingskader. Bij het wetsvoorstel dat de brede aanpak uitwerkt, neem ik ook de toezegging mee van ambtsvoorganger aan het lid Koser Kaya (D66) over de informatievoorziening aan deelnemers.

Pension fund governance en medezeggenschap bij pensioenfondsen

Voor de herziening van de *pension fund governance* en medezeggenschap bij pensioenfondsen loopt een separaat traject; ik verwijs u naar de brief van 23 maart 2010 (Kamerstukken II 2009/10, 31 537, nr. 17). Die brief schetst dat, gezien de grote verscheidenheid aan pensioenfondsen en pensioenregelingen, verschillende bestuursmodellen zullen worden uitgewerkt. Dat leidt tot een wetsvoorstel tot wijziging van de pensioenwetgeving. Daarbij maak ik (dankbaar) gebruik van commentaar dat via internetconsultatie van het voorontwerp over de *governance* bij pensioenfondsen van mijn ambtsvoorganger is binnengekomen.

Ik ben van plan het wetsvoorstel rond de zomer van 2011 bij uw Kamer in te dienen, nadat daarover eerst overleg is geweest met de pensioensector. Ik overweeg het wetsvoorstel eerst via het internet ter consultatie aan te bieden.

Wat betreft het toezicht heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in zijn brief van 25 mei 2009 over de «Brede aanpak pensioenvraagstukken» reeds aangegeven dat tegen de achtergrond van de huidige financiële crisis de komende periode wordt bekeken of verdere aanpassing van het toezicht op door pensioenfondsen uitbestede taken noodzakelijk is. Het gaat daarbij met name om de vraag of er wettelijke eisen gesteld moeten worden aan het uitvoeringscontract met de uitvoeringsorganisaties dan wel aan de uitvoeringsorganisatie zelf. Het onderzoek hiernaar is gaande. Het ligt in de rede om, voor zover de uitkomst noopt tot aanpassen van de pensioenwetgeving, deze aanpassing mee te nemen in het wetsvoorstel dat de verschillende bestuursmodellen uitwerkt.

2. Waardeoverdracht

Een ander onderwerp waar ik in 2011 prioriteit aan geef is het acute knelpunt van de bijbetalingsproblematiek bij waardeoverdracht, waarvoor uw Kamer aandacht heeft gevraagd. Ik deel de zorgen van de Kamer dat hoge bijbetalingen bij waardeoverdracht de arbeidsmarktpositie van oudere werknemers kunnen schaden. Daarom heb ik in antwoord op Kamervragen van de leden Omtzigt en van Hijum (CDA) reeds aangegeven dat ik – in overleg met de Stichting van de Arbeid en de pensioensector – ga inventariseren welke mogelijkheden er zijn om de huidige betalingsproblematiek bij waardeoverdracht op te lossen. Ik zal uw Kamer hierover uiterlijk in het eerste kwartaal van 2011 informeren.

B. Overige pensioenonderwerpen

Aandacht voor bovengenoemde prioriteiten laat onverlet dat ook andere pensioenonderwerpen de komende periode aandacht vragen.

1. Transparantie van de uitvoeringskosten bij rechtstreeks verzekerde regelingen

De oproep van de leden Omtzigt (CDA) en Dezentjé Haming-Bleumink (VVD) om de kosten bij de uitvoering van pensioenen voor gebruikers transparanter te maken, deel ik. Ik herhaal mijn toezegging dat ik met de Autoriteit Financiële Markten ga bespreken welke mogelijkheden er zijn om tot meer transparantie te komen. Die mogelijkheden ga ik uiteraard ook bespreken met relevante partijen uit de pensioensector. Ik zal uw Kamer hierover in het voorjaar van 2011 bij brief informeren. Vooralsnog sluit ik niet uit dat ook het toezicht aangescherpt moet worden, maar een goed oordeel kan ik pas geven als ik de genoemde gesprekken heb gevoerd. Zo mogelijk betrek ik eventuele aanpassingen in de ontwikkeling van de voorstellen voor *governance*. Ik zal dit punt meenemen in de eerdergenoemde brief.

2. Waardeoverdracht

Er is, naast het eerdergenoemde acute knelpunt van de bijbetalingsproblematiek, een meer fundamentele discussie over het stelsel van waardeoverdracht nodig. Deze discussie – met de Stichting van de Arbeid en het pensioensector – kan, gezien de samenhang met de nieuwe pensioencontracten op zijn vroegst in de tweede helft van 2011 starten. In dat verband zie ik ook de eerder gedane toezegging om te bekijken of de in de artikelen 85 en 87 van de Pensioenwet opgenomen voorwaarde voor waardeoverdracht naar buitenland – dat de afkoopmogelijkheid niet ruimer mag zijn dan in Nederland – niet ook moet gelden voor de artikelen 88 en 89 van de Pensioenwet.

3. Algemene pensioeninstelling

Mijn brief van 3 september jl. (TK2009/10, 31 891, nr. 13) geeft aan dat er voor de invoering van de derde fase van een Algemene Pensioeninstelling (API) een nauwe samenhang is met de *governance* en de toepassing van het financieel toetsingskader. De derde fase van de API vindt daarom noodzakelijkerwijs volgens een vergelijkbaar tijdspad plaats als het geschetste traject voor de brede aanpak. Ik zal uw Kamer in het voorjaar van 2011 bij brief informeren over de stand van zaken met de API.

4. Witte vlekken in pensioenen

Op 21 december 2009 heeft u van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het rapport «Witte vlek in pensioenen 2007» ontvangen (TK2009/10, 30 413, nr. 136). Momenteel wordt de witte vlek over 2008 en 2009 geïnventariseerd. Dit onderzoek is naar verwachting in het eerste kwartaal van 2011 gereed zijn en ontvangt uw Kamer vervolgens. Hiermee ontstaat een beeld van de ontwikkeling van de witte vlek sinds de inwerkingtreding van de Pensioenwet.

Ik bespreek de uitkomst van dat onderzoek met sociale partners en uw Kamer daarover in het voorjaar van 2011 bij brief informeren. Ik zal in die brief tevens aangeven welke beleidsconclusies ik verbind aan de uitkomst van dat onderzoek.

5. Baanwisseling bij arbeidsongeschiktheidspensioen/nabestaandenpensioen

In mijn brief van 14 oktober jl. (Kamerstukken II 2009/10, 28 172, nr. 9) heb ik u aangegeven hoe pensioenfondsen en verzekeraars het gevaar aan verlies aan rechten op het arbeidsongeschiktheidspensioen en het nabestaandenpensioen bij baanwisseling kunnen wegnemen.

De afgelopen tijd is gebleken dat bedrijfstakpensioenfondsen bereid zijn om over te gaan tot uitloopdekking. Dat betekent dat bij een nieuwe baan de oude pensioenuitvoerder opdraait voor bepaalde risico's voor het arbeidsongeschiktheidspensioen. Daarbij gelden dan wel beperkingen voor de inloopdekking: dan wordt niet langer elke deelnemer die toetreedt tot een bedrijfstakpensioenfonds voor het arbeidsongeschiktheidspensioen onverkort geaccepteerd.

Verzekeraars hanteren dit systeem (wel uitloopdekking, geen volledige inloopdekking) ook en daarom is het mogelijk een nationaal wettelijk systeem te maken waardoor niemand meer bij baanwisseling het gevaar loopt rechten op het arbeidsongeschiktheidspensioen en het nabestaandenpensioen te verliezen. Voorts biedt dit systeem meer mogelijkheden voor re-integratie.

Over de vraag hoe dan de beoordeling van dat inlooprisico plaatsvindt, moeten nog wel enkele zaken worden opgelost. Zijn die opgelost, dan kan ik het wetsvoorstel ter hand nemen.

Ik streef ernaar om in het voorjaar van 2011 een wetsvoorstel ter consultatie aan de Stichting van de Arbeid voor te leggen. Dat betekent dat ik bij uw Kamer naar verwachting in de tweede helft van 2011 een wetsvoorstel aanhangig kan maken, uiteraard na behandeling in de Ministerraad en advisering door de Raad van State.

6. Evaluaties

Er staan verschillende evaluaties gepland. Ik onderschat de waarde daarvan niet, maar ontkom er niet aan om hieraan een lagere prioriteit te geven.

Dat betreft in de eerste plaats de evaluaties van de informatiebepalingen van de pensioenwetgeving en van artikel 2b van de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW; fase 2). Ik streef ernaar om de evaluatie van de informatiebepalingen van de pensioenwetgeving, alsmede de evaluatie van artikel 2b PSW voor het einde van 2011 af te ronden, maar kan niet garanderen dat u de eindrapporten voor het einde van 2011 ontvangt. De kabinetsreactie op beide evaluaties ontvangt u niet eerder dan in 2012. In de tweede plaats gaat het om de evaluatie van het toezicht en de administratieve lasten, samenhangend met de huidige pensioenwetgeving. Deze evaluaties zullen niet eerder dan 2012 ter hand kunnen worden genomen.

Slot

Voor de overzichtelijkheid heb ik de verschillende prioriteiten voor 2011 in een tabel gezet.

Onderwerp	Planning
<i>A. Prioriteiten voor 2011</i>	
Toekomstbestendigheid aanvullend pensioenstelsel	Voorjaar 2011 brief aan Tweede Kamer
• Inhoud van pensioenregelingen	
• Financieel Toetsingskader	
<i>Pension fund governance</i> (inclusief uitbesteding)	Rond de zomer 2011 wetsvoorstel naar Tweede Kamer
Waardeoverdracht (bijbetalingsproblematiek)	Eerste kwartaal 2011 brief naar Tweede Kamer
<i>B. Overige pensioenonderwerpen</i>	
Transparantie van de uitvoeringskosten bij rechtsreeks verzekerde regelingen	Voorjaar 2011 brief naar Tweede Kamer
Waardeoverdracht (fundamentele discussie)	Tweede helft 2011 start overleg met Stichting van de Arbeid en pensioensector
Algemene pensioeninstelling (fase 3)	Voorjaar 2011 brief aan Tweede Kamer
«Witte vlekken» in pensioenen	Voorjaar 2011 brief aan Tweede Kamer
Baanwisseling bij	Voorjaar 2011 wetsvoorstel ter consultatie aan Stichting van de Arbeid
arbeidsongeschiktheidpensioen/ Nabestaandenpensioen	
Evaluaties	• Eindrapport evaluatie informatiebepalingen en artikel 2b PSW (fase 2) eind 2011 naar TK • Eindrapport evaluatie toezicht en administratieve lasten

Het kabinet hecht eraan in 2011 bij uitstek prioriteit te geven aan de aanpassingen voor de toekomstbestendigheid van het aanvullend pensioenstelsel en de *pension fund governance*. Dat is om verschillende redenen complexe materie en vergt grote inzet van alle relevante partijen. Ik verwacht dat dit de komende maanden heel veel tijd gaat kosten. Dat zet de voortgang van een aantal andere pensioenonderwerpen onontkoombaar onder druk en ik zal hieraan noodgedwongen lagere prioriteit moeten geven. Ik ga ervan uit dat uw Kamer hiervoor begrip heeft.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
H. G. J. Kamp